



**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSİYALAR VAZİRİNİNG
BUYRUG'I**

2023 - yil «10» may 130-son

Toshkent shahri

**Oliy ta'lidan keyingi ta'limga
qo'yiladigan davlat ta'lim talablarini
tasdiqlash to'g'risida**

O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi, "Ilm-fan va ilmiy faoliyat to'g'risida"gi Qonunlari, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 25-yanvardagi "Respublika ijro etuvchi hokimiyat organlari faoliyatini samarali yo'lga qo'yishga doir birinchi navbatdagi tashkiliy chora-tadbirlar to'g'risida" PF-14-son hamda 2017-yil 16-fevraldagi "Oliy o'quv yurtidan keyingi ta'lim tizimini yanada takomillashtirish to'g'risida" PF-4958-son Farmonlari ijrosini o'z vaqtida va samarali bajarilishini ta'minlash maqsadida

BUYURAMAN:

1. O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim muassasalari va ilmiy tashkilotlarida oliy ta'lidan keyingi ta'limga qo'yiladigan davlat ta'lim talablarini ilovaga muvofiq tasdiqlansin.
2. Innovatsion rivojlanish agentligi (O.To'ychiyev) ilovaga muvofiq tasdiqlangan oliy ta'lidan keyingi ta'limga qo'yiladigan davlat ta'lim talablarini belgilangan tartibda tizimida oliy ta'lim muassasa va ilmiy tashkilotlari mavjud vazirlik, idoralarga yetkazilishini ta'minlasin.
3. Mazkur buyruq ijrosini nazorat qilish hamda muvofiqlashtirish vazir o'rinnbosari Sh.Turdikulova va Innovatsion rivojlanish agentligi direktori O.To'ychiyev zimmasiga yuklatilsin.

Vazir



I.Abduraxmonov

**NUSXA
ASLIGA TO'G'RI**

*O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lif, fan va innovatsiyalar vazirining
2023-yil "10" 05 dagi 130 son
buyrug'iiga
ILOVA*

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM MUASSASALARI VA
ILMIY TASHKIOTLARIDA OLIY TA'LIMDAN
KEYINGI TA'LIMGA QO'YILADIGAN
DAVLAT TA'LIM TALABLARI**

SO‘Z BOSHI

Mazkur Oliy ta’limdan keyingi ta’limga qo‘yiladigan davlat talablari O‘zbekiston Respublikasining 2020-yil 23-sentyabrdagi «Ta’lim to‘g‘risida»gi O‘RQ-637-son Qonuni 34-moddasida («34-modda. Davlat ta’lim standartlari va davlat ta’lim talablari») **Davlat ta’lim talablari ta’lim sohasidagi tegishli vakolatli davlat boshqaruvi organlari tomonidan ishlab chiqilishi va tasdiqlanishi** belgilangan. Mazkur Qonunning 26-moddasida (“Ta’lim sohasidagi vakolatli davlat boshqaruvi organlari”) ta’lim sohasidagi vakolatli davlat boshqaruvi organlaridan biri sifatida – O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligi (hozirda - *Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi*) belgilanganligi hamda O‘zbekiston Respublikasining 2019-yil 29-oktyabrdagi «Ilm-fan va ilmiy faoliyat to‘g‘risida»gi O‘RQ-576-son Qonuni 6-moddasida (“O‘zbekiston Respublikasi Innovatsion rivojlanish vazirligining ilm-fan va ilmiy faoliyat sohasidagi vakolatlari”) Innovatsion rivojlanish vazirligi (hozirda - Innovatsion rivojlanish agentligi) vakolatli davlat organi sifatida – **ilmiy darajali kadrlarni tayyorlash tizimini muvofiqlashtirishi** belgilanganligi asosida ishlab chiqildi.

KIRISH

Mazkur Oliy ta'limdan keyingi ta'limga qo'yiladigan davlat talablari O'zbekiston Respublikasining 2020-yil 23-sentyabrdagi «Ta'lim to'g'risida»gi O'RQ-637-son Qonuni hamda O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 29-oktyabrdagi «Ilm-fan va ilmiy faoliyat to'g'risida»gi O'RQ-576-son Qonunining tegishli bandlari ijrosini ta'minlash maqsadida ishlab chiqilgan bo'lib, Mazkur Nizom respublika oliy ta'lim muassasalarida oliy ta'limdan keyingi ta'lim tizimiga majburiy talablarni, shuningdek umumiy qabul qilingan xalqaro standartlarni hisobga olgan holda falsafa doktori (Doctor of Philosophy (keyingi o'rnlarda PhD deb ataladi) va fan doktori (Doctor of Science (keyingi o'rnlarda DSc deb ataladi) ilmiy darajalari izlanuvchilarining dissertatsiya ishi mazmuniga va sifatiga qo'yiladigan talablarni belgilaydi.

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI DAVLAT TA'LIM TALABI

Oliy ta'lidan keyingi ta'limning
davlat ta'lim talablari

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM MUASSASALARI VA ILMIY TASHKILOTLARIDA OLIY TA'LIMDAN KEYINGI TA'LIMGA QO'YILADIGAN DAVLAT TA'LIM TALABLARI

I. Qo'llanilish sohasi

1.1. O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim muassasalari va ilmiy tashkilotlarida oliy ta'lidan keyingi ta'limga qo'yiladigan davlat ta'lim talablarini belgilashda qo'llaniladi.

1.2. Davlat talablari oliy ta'lim muassasalari (keyingi o'rnlarda OTM deb ataladi) va ilmiy tashkilotlar uchun majburiydir.

1.3. Ushbu Davlat talablarida quyidagi asosiy tushunchalar qo'llaniladi:

oliy ta'lidan keyingi ta'lim – doktorlik dissertatsiyasini tayyorlash va himoya qilish maqsadida mutaxassislikni chuqur o'rganishni va ilmiy izlanishlar olib borishni nazarda tutadigan tayanch doktorantura, doktorantura va mustaqil izlanuvchanlik asosida ilmiy darajaga ega ilmiy va ilmiy-pedagogik kadrlar tayyorlashni ta'minlaydigan ta'lim turi;

oliy ta'lidan keyingi ta'lim instituti – ilmiy tashkilot yoki oliy ta'lim muassasalarida tayanch doktorantura, doktorantura yoki mustaqil izlanuvchilik shakllaridagi oliy ta'lidan keyingi ta'limni amalga oshirish tizimi;

tayanch doktorantura – falsafa doktori (Doctor of Philosophy (PhD) ilmiy darajasiga da'vogar izlanuvchilar uchun ishlab chiqarishdan ajralgan holda tashkil etiladigan oliy malakali ilmiy va ilmiy-pedagog kadrlar ixtisosligi bo'yicha oliy ta'lidan keyingi ta'lim shakli;

doktorantura – fan doktori (Doctor of Science (DSc) ilmiy darajasiga da'vogar izlanuvchilar uchun ishlab chiqarishdan ajralgan holda tashkil etiladigan oliy malakali ilmiy va ilmiy-pedagog kadrlar ixtisosligi bo'yicha oliy ta'lidan keyingi ta'lim shakli;

mustaqil izlanuvchilik – falsafa doktori (Doctor of Philosophy (PhD) yoki fan doktori (Doctor of Science (DSc) ilmiy darajalariga da'vogar izlanuvchilar uchun ishlab chiqarishdan ajralmagan holda tashkil etiladigan oliy malakali ilmiy va ilmiy-pedagog kadrlar ixtisosligi bo'yicha oliy ta'lidan keyingi ta'lim shakli;

doktorant – ilmiy tashkilot yoki ta’lim muassasalariga tayanch doktorantura yoki doktoranturaga belgilangan tartibda qabul qilingan shaxs;

mustaqil izlanuvchi – ilmiy tashkilot yoki ta’lim muassasalariga mustaqil izlanuvchilikka belgilangan tartibda qabul qilingan shaxs;

izlanuvchi – falsafa doktori (PhD) yoki fan doktori (DSc) ilmiy darajasini olish uchun doktorlik dissertatsiyasini tayyorlayotgan shaxs;

oliy ta’limdan keyingi ta’limni muvofiqlashtirishning yagona elektron tizimi (keyingi o’rinlarda – Yagona elektron tizim) – oliy ta’limdan keyingi ta’lim institutlariga qabul qilish, stajyor-tadqiqotchi va izlanuvchilarning yakka tartibdagi rejalari bajarilishi bo‘yicha hisobotlarni shakllantirish bo‘yicha hujjatlarning elektron almashinuvini tashkil etishga mo‘ljallangan axborot tizimi.

II. Oliy ta’limdan keyingi ta’lim institutlarida o‘qitish shakllari va muddatlariga qo‘yiladigan umumiyl talablar

2.1. Oliy ta’limdan keyingi ta’lim quyidagi shakllarda amalga oshiriladi:
tayanch doktorantura;
doktorantura;
mustaqil izlanuvchilik.

2.2. Oliy ta’limdan keyingi ta’lim institutlarida o‘qish uch yilgacha davom etadi.

2.3. Oliy ta’limdan keyingi ta’lim institutini tashkil etish va faoliyat ko‘rsatishi uchun OTM va ilmiy tashkilotlar doimiy faoliyat ko‘rsatadigan muvofiqlashtiruvchi – Kollegial organga (ilmiy kengash, kengash, ilmiy-texnikaviy kengash, ilmiy-muvofiqlashtiruvchi kengash va boshqa shakllarda) (keyingi o’rinlarda Kollegial organ deb ataladi) ega bo‘lishi lozim.

2.4. Tayanch doktoranturaga va doktoranturaga qabul qilish OTM yoki ilmiy tashkilotlar tashkil etadigan qabul komissiyalar tomonidan qonun hujjatlarida belgilangan tartibda tanlov asosida amalga oshiriladi.

Tayanch doktoranturada o‘qishga talabgorlarni tanlab olish kirish imtihonlari natijalariga ko‘ra, doktoranturaga esa – suhbat natijalariga ko‘ra amalga oshiriladi.

Mustaqil izlanuvchilik institutiga rasmiylashtirish suhbat natijalariga ko‘ra amalga oshiriladi.

2.5. Oliy ta’limdan keyingi ta’lim institutlariga xorijiy fuqarolarni va fuqaroligi bo‘lмаган shaxslarni qabul qilish qonun hujjatlariga va/yoki O‘zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalariga muvofiq to‘lov-kontrakt asosida amalga oshiriladi.

III. Oliy ta’limdan keyingi ta’lim institutlariga kiruvchi talabgorlarga qo‘yiladigan talablar

3.1. Falsafa doktori (PhD) ilmiy darajasini olish uchun tayanch doktoranturaga kiruvchi yoki mustaqil izlanuvchi sifatida rasmiylashtiriluvchi shaxslar quyidagi talablarga javob berishi lozim:

magistr darajasiga yoxud klinik ordinaturani tugatgan (tibbiyot fanlari uchun), oliy ma’lumot to‘g‘risidagi diplom (mutaxassislik dasturlari bo‘yicha) ega bo‘lish;

falsafa doktori (PhD) ilmiy darajasini olish uchun dissertatsiya tadqiqoti asosini tashkil qilishi mumkin bo‘lgan ilmiy natijalar, shu jumladan ilmiy jurnallarda chop etilgan kamida bitta maqola hamda tegishli yo‘nalishlar bo‘yicha ikkitadan kam bo‘lmagan ilmiy ishlar to‘plamlariga kiritilgan ma’ruza tezislariga ega bo‘lish;

tibbiyot fanlari bo‘yicha mustaqil izlanuvchi sifatida rasmiylashtirishda ilmiy tashkilot yoki ta’lim muassasasining Kollegial organi qarori bilan talabgordan klinik ordinaturani (magistraturani) tugatgandan so‘ng yoki ilmiy darajani olganidan so‘ng ilmiy, ilmiy-pedagogik yoki amaliy ish stajiga (ikki yildan to‘rt yilgacha bo‘lgan muddatda) ega bo‘lishi talab etilishi mumkin.

3.2. Fan doktori (DSc) ilmiy darajasini olish uchun doktoranturaga kiruvchi yoki mustaqil izlanuvchi sifatida rasmiylashtiriluvchi shaxslar quyidagi talablarga javob berishi kerak:

fan nomzodi yoki falsafa doktori (PhD) yoxud ularga tenglashtirilgan xorijiy davlatlarda olingan ilmiy darajalar;

fan nomzodi yoki falsafa doktori (PhD) ilmiy darjasini olish uchun dissertationya tadqiqoti asosini tashkil qilishi mumkin bo‘lgan ilmiy jurnallarda chop etilgan kamida uchta ilmiy maqolaga hamda ilmiy-amaliy konferensiyalar, seminarlar va tegishli ilmiy yo‘nalishlar bo‘yicha ilmiy ishlar to‘plamrida kamida ikkita tezisga ega bo‘lish.

3.3. Tibbiyot fanlari bo‘yicha oliy ta’limdan keyingi ta’lim institutiga qabul qilishda OTM yoki ilmiy tashkilotlarning Kollegial organi qarori bilan talabgordan klinik ordinatura (magistraturani) yoki ilmiy darajani olganidan so‘ng ilmiy, ilmiy-pedagogik yoki amaliy ish stajiga (ikki yildan to‘rt yilgacha bo‘lgan muddatda) ega bo‘lishi talab etilishi mumkin.

3.4. Oliy ta’limdan keyingi ta’lim institutiga qabul qilinayotgan magistr yoxud klinik ordinaturaga (tibbiyot fanlari uchun) yoki mutaxassislik dasturlari bo‘yicha (1997-yilgacha) olingan oliy ma’lumot to‘g‘risidagi diplomga ega bo‘lish, fan nomzodi, falsafa doktori (PhD) yoki unga tenglashtirilgan xorijiy mamlakatlarda ilmiy darajaga ega bo‘lganlar mutaxassisligi oliy ta’limdan keyingi ta’lim ixtisosligi tegishli bo‘lgan fan sohasiga muvofiq bo‘lishi shart. Fan sohalari

mos kelmaganda yoki oliy ta'limdan keyingi ta'limda fanning turdosh sohalari bo'yicha olish rejalashtirilganda talabgorlar O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi (keyingi o'rnlarda OAK deb ataladi) belgilagan fanlar bo'yicha qo'shimcha imtihonlar topshirishi lozim.

IV. Oliy ta'limdan keyingi ta'lim institutlarida o'qishga qo'yiladigan talablar

4.1. Stajyor-tadqiqotchi va doktorant ilmiy rahbar va konsultant (konsultant tayinlangan holatlarda) bilan birgalikda yakka tartibdagi rejasini ishlab chiqadi. Yakka tartibdagi reja stajyor-tadqiqotchilik, tayanch doktoranturaga yoki doktoranturaga o'qishga qabul qilingandan keyin bir oyda Kollegial organ qarori bilan tasdiqlanadi va Yagona elektron tizimga yuklanadi.

4.2. Ilmiy rahbar doktorant uchun ixtisoslik bo'yicha nazariy-metodologik dastur ishlab chiqadi. Nazariy-metodologik dastur tayanch doktoranturaga o'qishga qabul qilingandan boshlab bir oy muddat ichida Kollegial organ tomonidan tasdiqlanadi.

4.3. Nazariy-metodologik dastur metodologianing umumiyligini konsepsiysi va masalalarini, mazkur ixtisoslik bo'yicha nazariy asoslarni va ilmiy tadqiqot usullarini o'z ichiga oladi. Nazariy-metodologik dastur tayanch doktorant tomonidan o'qishning birinchi yili mobaynida ilmiy rahbarning yordamida o'zlashtiriladi.

4.4. Fan doktori bir vaqtning o'zida to'rttadan ko'p bo'limgan izlanuvchilarga ilmiy rahbar va konsultant bo'lishi mumkin. So'nggi uch yilda izlanuvchilari o'z vaqtida himoya qilgan ilmiy rahbar va ilmiy konsultantlarga ilmiy yoki ta'lim tashkilotlarining kollegial organi xulosasi asosida oltitadan ko'p bo'limgan izlanuvchilar biriktirilishi mumkin.

4.5. Ilmiy unvoni bo'lgan fan nomzodi yoki falsafa doktori (PhD) bir vaqtning o'zida ikkitadan ko'p bo'limgan izlanuvchilarga ilmiy rahbarlik qilishi mumkin. So'nggi uch yilda izlanuvchilari o'z vaqtida himoya qilgan ilmiy rahbarlarga ta'lim yoki ilmiy tashkilotning kollegial organi xulosasi asosida uchtadan ko'p bo'limgan izlanuvchilar biriktirilishi mumkin.

4.6. Xorijiy fuqarolarga yoki fuqaroligi bo'limgan izlanuvchilarga o'matilgan me'yordan ortiq ilmiy rahbar yoki konsultantlar tayinlanishi mumkin.

V. Dissertatsiyaga qo'yiladigan talablar

5.1. Dissertatsiyani rasmiylashtirish va uni himoya qilish izlanuvchining xohishiga ko'ra o'zbek, rus, qoraqalpoq va ingliz tillaridan biri yoki OAK bilan kelishilgan holda boshqa tilda amalga oshiriladi.

5.2. Falsafa doktori (PhD) ilmiy darajasini olish uchun taqdim etilgan dissertatsiya bilimlarning tegishli tarmog'ida muhim ahamiyatga ega masalaning

yangi yechimidan iborat yoki dolzarb ilmiy masalaning yechimiga qaratilgan ilmiy asoslangan ilmiy-texnik yoki ijtimoiy-iqtisodiy tavsiyalar ishlab chiqilgan tugallangan shakldagi ilmiy ish bo‘lishi lozim.

5.3. Fan doktori (Doctor of Science) ilmiy darajasini olish uchun taqdim etilgan dissertatsiya tugallangan ilmiy ish bo‘lishi va unda:

muhim ijtimoiy-iqtisodiy, ilmiy yoki amaliy muammolar yechimi keltirilgan;

yoki tegishli fan sohasining istiqbolli yo‘nalishini rivojlantrish uchun yirik yutuq sifatida baholanadigan yangi nazariy qoidalar kompleksi ishlab chiqilgan;

yoki joriy etilishi fan va texnika, ijtimoiy-siyosiy soha yoki iqtisodiyot tarmog‘ining rivojlanishiga salmoqli hissa qo‘shadigan nazariy-metodologik va uslubiy asoslar, ilmiy asoslangan texnik, iqtisodiy yoki texnologik yechimlar ishlab chiqilgan (takomillashtirilgan) bo‘lishi lozim.

5.4. Dissertatsiya va dissertatsiya avtoreferatini rasmiylashtirish qoidalari OAK tomonidan belgilanadi.

VI. Oliy malakali ilmiy va ilmiy-pedagog kadrlarga qo‘yiladigan umumiy malaka talablari

6.1. Quyidagilar oliy malakali ilmiy va ilmiy-pedagog kadrlar tayyorgarligining zaruriy va yetarli darajasini belgilaydigan asosiy talablar hisoblanadi:

a) falsafa doktorlari uchun (PhD):

umumilmiy va aniq tarmoq tadqiqotlarining metodologiyasini egallagani, muammoni malakali tarzda aniqlashi va asoslay olishi, ilmiy ma’lumotlar va materiallarni maqsadli tarzda izlay olishi, tahlil qilishi, tizimlashtirishi va umumlashtirish qobiliyatiga ega bo‘lishi;

tadqiqot natijalariga asoslanib muammo mazmunini bayon qila bilishni, ilmiy xulosalar va tavsiyalarni aniq va lo‘nda ifodalay olishi;

ilmiy natijalarini amaliyotda joriy etish uchun taqdim qila olishi;

b) fan doktorlari uchun (DSc):

ixtisoslik bo‘yicha chuqr fundamental bilimlarga ega bo‘lishi;

fundamental tadqiqotlarni yuqori saviyada bajara olishi va muhim ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyatga ega ilmiy-amaliy muammolarni yecha olishi;

ilmiy natijalarini amaliyotga joriy etishi.